

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Strategisk miljøvurdering Natura 2000-plan 2022-2027

Munkebjerg Strandskov
Natura 2000-område nr. 79
Habitatområde H68

November 2021

Udgiver: Miljøstyrelsen

Redaktion: Miljøstyrelsen Sydjylland

Forsidefoto:

Munkebjerg Strandskov

Fotograf: Miljøstyrelsen Sydjylland

ISBN: 978-87-7564-527-5

Indhold

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027	4
1.1 Ikke teknisk resumé.....	4
1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer	5
1.2.1 Anden lovgivning	5
1.2.2 Andre relevante planer	6
1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nul-alternativ	8
1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen.....	8
1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet	9
1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed.....	9
1.4.2 Befolkningen	9
1.4.3 Menneskets sundhed	9
1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer	10
1.4.5 Materielle goder og kulturarv	10
1.4.6 Landskab.....	10
1.4.7 Arter	10
1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater	11
1.5 Eksisterende miljøproblemer	11
1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området	11
1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål.....	12
1.7 Planens indvirkning på miljøet.....	12
1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet	16
1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg.....	17
1.10 Overvågning	18

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027

Den enkelte Natura 2000-plan er ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021 om miljøvurderinger af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) underlagt krav om miljøvurdering. SMV rapporten skal indeholde oplysninger, der følger af lovens bilag 4.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem kommunale og andre ansvarlige myndigheders handleplaner, der har fokus på forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen. Der kan således ikke i forbindelse med den statslige plan foretages en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da de statslige Natura 2000-planer ikke fastlægger, hvor den konkrete indsats skal gennemføres.

Natura 2000-område nr. 79 Munkebjerg Strandskov er udpeget som habitatområde nr. 68 Munkebjerg Strandskov.

Natura 2000-området er ikke placeret nær den danske grænse. Området er ikke biologisk eller geografisk forbundet med områder, herunder Natura 2000-områder, i udlandet.

Udpegningsgrundlaget indeholder ikke arter eller træk- og ynglefugle, som bevæger sig på tværs af landegrænser.

Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen består udelukkende af tiltag, som vurderes at kunne påvirke lokalt.

Det vurderes på den baggrund, at planen ikke har grænseoverskridende påvirkning.

1.1 Ikke teknisk resumé

Natura 2000-planen medvirker til at sikre, at arter, fugle og naturtyper, som er omfattet af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området på sigt opnår gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Derudover har de planlagte indsatser en positiv effekt for den øvrige natur, fugle og arter, der findes i området, og Natura 2000-planen medvirker således til at sikre den biologiske mangfoldighed generelt.

Der beskrives en indsats for, at sikre synergieffekter, samt muligheden for at skabe større sammenhæng i naturen, og sikre en mere naturlig dynamik i områderne f.eks. ved udlægning af arealer med urørt skov, bekæmpelse af invasive arter og etablering af hensigtsmæssig drift og pleje. Dette kan ske gennem eksisterende og kommende tilskudsordninger vedrørende plejeindsatser og aftaler om urørt skov.

Gennemførelse af indsatserne vil potentielt kunne have en positiv påvirkning på søer og vandløb i og omkring Natura 2000-området. Dermed kan indsatserne potentielt bidrage til realisering af vandområdeplanen for området, i form af udledning af en lavere mængde næringsstoffer til vandmiljøet.

Indsatserne beskrevet i planen kan også være medvirkende til at øge landskabsværdien ved, at skabe vilkår for et varieret landskab bestående af forskellige landskabstyper. Planen vil potentielt give befolkningen adgang til en mere varieret og spændende natur, og kan indirekte bidrage positivt til menneskers sundhed gennem et større incitament til rekreative aktiviteter, samt forbedring af områdets biodiversitet, og genskabelse af mere robuste økosystemer.

Natura 2000-planens gennemførelse vurderes, at komplimentere og understøtte de eksisterende fredninger og andre igangværende plejeforanstaltninger i Natura 2000-området. Realisering af indsatsprogrammet i planen, kan potentielt medvirke til en kumulativ positiv påvirkning, i samspil med konkrete projekter, samt vandområdeplanen for området.

1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer

Indhold

Natura 2000-planen består af målsætninger for det enkelte Natura 2000-område og områdets udpegningsgrundlag, samt et indsatsprogram, der angiver retningslinjer for planens gennemførelse i planperioden 2022-2027. Målsætningerne består af overordnede målsætninger for hele Natura 2000-området samt konkrete målsætninger og afvejning af modstridende naturinteresser. Retningslinjerne om naturområdernes forvaltning i indsatsprogrammet, har både konkret og generel karakter. Endelig indeholder Natura 2000-planen et oversigtsskema, der viser naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag.

Hovedformål

For området findes følgende overordnede målsætninger i forslag til Natura 2000-planen.

- Naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget skal bidrage til, at opnå gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau.
- At bevare det kuperede skovområde, med forskellige skovnaturtyper og smeltevandsslugter.
- At skovområdet sikres som mosaik mellem flere naturtyper og samtidig skabe sammenhæng, ved at udvide arealert med habitatnatur.
- At sikre områdets areal med bøg på mor med kristorn (9120), som udgør en stor andel på nationalt, biogeografisk niveau. Desuden sikres også på bøg på muld (9130), ege-blandskov (9160) og elle-askeskov (91E0), der har mange forekomster i området og som alle har stærkt ugunstig bevaringsstatus.

Områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi og drift/pleje, en lav næringsstofbelastning og gode sprednings- og etableringsmuligheder for arterne.

1.2.1 Anden lovgivning

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne. Det vil sige, at alle myndigheder skal lægge Natura 2000-planen til grund i arealdrift på egne arealer, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt. Offentlige lodsejere er bundet af planens målsætninger og kan vælge at gennemføre disse direkte i egne drifts- og plejeplaner. På lovområder som f.eks. fiskeriloven og vildtforvaltningsloven, hvor staten er myndighed, kan der følges op med nationale strategier.

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning, og den indsats, som iværksættes for at sikre planens gennemførelse, skal have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v., på grundlag af konsekvensvurderinger, hvor dette er nødvendigt i henhold til lovgivningen herom. I det omfang, indsatsen entydigt kan defineres som nødvendig for lokalitetens forvaltning, er en konsekvensvurdering efter habitatdirektivet ikke påkrævet, men der kan kræves tilladelse eller godkendelse efter anden lovgivning.

Der er ikke gennemført vurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte Natura 2000-planer, idet planer, som direkte er forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-områdets forvaltning, ikke er omfattet af kravet om screening og evt. konsekvensvurdering.

1.2.2 Andre relevante planer

Anden generations Natura 2000-planer for 2016-2021 blev vedtaget i april 2016, og de opfølgende kommunale handleplaner blev endeligt vedtaget i foråret 2017.

Første generations Natura 2000-planer (2010-2015) fastlagde rammerne for en række grundlæggende indsatser, som f.eks. rydninger, forbedrede hydrologiske forhold og iværksættelse af plejetiltag. Disse indsatser blev fastholdt og videreført i anden generations Natura 2000-planer (2016-2021). I tredje generation Natura 2000-planer igangsættes nye indsatser med særlig fokus på fortsat pleje til sikring af beskyttede naturtyper, fugle og arter, sikring af naturlig dynamik og større sammenhængende arealer fx udlægning af arealer til urørt skov, udtagning af lavbundsorde og ved at sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi.

Natura 2000-planer, som omfatter fredskovpligtige arealer, og dermed er omfattet af skovloven, skal revideres med 12 års mellemrum, jf. skovlovens § 16, stk. 2. Det betyder således, at Natura 2000 skovplanerne, som er en del af 1. generations Natura 2000-planer, er gældende fra 2010 til udgangen af 2021 og at der i forbindelse med udarbejdelse af tredje generations Natura 2000-planer, også vil ske en revision af den del af Natura 2000-planerne, som omfatter fredskovpligtige arealer.

Vandområdeplaner og EU's havstrategi

Natura 2000-området er beliggende i Vejle Kommune og inden for vandområdedistrikt Jylland og Fyn. Vandområdets økologiske og kemiske tilstand fremgår af vandområdeplanen for området. For de Natura 2000-områder som også er omfattet af en vandområdeplan og Danmarks Havstrategi, er målsætninger og retningslinjer for indsatser om vandkvalitet, næringsstoffer, miljøfremmede stoffer, hydrologi og fysiske forhold samlet i vandområdeplanen og/eller i basisanalysen med tilhørende indsatskatalog og havstrategien. Disse mål og indsatser vil bidrage til at forbedre vandmiljøet og vandkvaliteten i Natura 2000-områderne og understøtte Natura 2000-planens målsætninger.

Landsplandirektiver og kommuneplaner

Natura 2000-områderne, der er udpeget i medfør af miljømålsloven, skal fremgå af landsplandirektiver og kommuneplaner. I henhold til Bekendtgørelse om planlægning nr. 1157 af 1. juli 2020, må kommuneplaner ikke stride mod en Natura 2000-plan, jf. lov om miljømål m.v. for internationale naturbeskyttelsesområder (miljømålsloven), en handleplan efter samme lovs § 46 a eller regler udstedt i medfør af samme lovs § 36, stk. 3, eller stride mod en Natura 2000-skovplan, jf. kapitel 4 i lov om skove. Af redegørelsen til planforslag, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendig for et Natura 2000-områdes forvaltning, skal jf. bekendtgørelse om administration af planloven i forbindelse med internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse

arter, indgå en vurdering af planforslagets virkninger på området under hensyn til områdets bevaringsmålsætninger.

Klimasikring

Regeringen har i december 2012 udgivet en handlingsplan for klimasikring af Danmark. Planen indeholder en lang række regeringsinitiativer, der skal medvirke til at skabe bedre rammer for klimatilpasningen lokalt. De enkelte kommuner har udarbejdet en klimatilpasningsplan. En vurdering af samspillet mellem den kommunale klimatilpasningsplan og Natura 2000-planen forudsætter kendskab til, hvor de forudsatte indsatser i Natura 2000-planen konkret vil blive gennemført sammenholdt med de indsatser, der skal gennemføres som led i klimatilpasningsplanen.

Kommunal klimatilpasningsplan

Såfremt konkrete projekter som led i den kommunale klimatilpasningsplan kan påvirke udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området væsentligt, skal der gennemføres en konsekvensvurdering af projektet, inden det kan gennemføres. Dette gælder dog ikke, hvis projektet gennemføres som led i Natura 2000-planen og dermed har som delformål at sikre, at naturtyper og arter opnår gunstig bevaringsstatus.

Natur- og Biodiversitetspakke

I december 2020 blev der indgået aftale om Natur- og biodiversitetspakken, som har til formål at fremme natur og biodiversitet i Danmark og bidrage til at bremse naturens tilbagegang. Natur- og biodiversitetspakken skal gennemføres i perioden 2021-2024. Med Natur- og Biodiversitetspakken er der bl.a. afsat midler til udpegnings af nationalparker, udlægning af urørt skov, forbedring af havmiljøet og udarbejdelse af strategi for forvaltning af truede arter.

Det fremgår af Lov om nationalparker, at ansøger, i forbindelse med ansøgningsfasen til etablering af nationalparken, skal udarbejde en projektbeskrivelse for etablering af nationalparken, samt en forvaltningsplan for området. Planen skal tage højde for internationale naturbeskyttelsehensyn, herunder skal det fremgå af redegørelsen, om forvaltningsplanens gennemførelse er afhængig af tilladelser, godkendelser eller dispensationer ligesom der skal indgå en beskrivelse af nuværende status for naturen i området. Forvaltningsplanen er tiltænkt at skulle sikre en vildere naturforvaltning, bl.a. i Natura 2000-områder. Det fremgår i den forbindelse af lov om nationalparker, at det forudsættes, at den vildere naturforvaltning er i overensstemmelse med bevaringsmålsætninger i Natura 2000-planen for berørte områder.

Forbud mod gødskning, sprøjtning og omlægning af §3-arealer

Pr. 1. juli 2022 træder et forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning af § 3-arealer i kraft. Forbuddet vil gælde alle arealer, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 og 3 og vil i praksis hovedsageligt have betydning for ferske enge og strandenge, hvor der i dag kan være en lovlig drift med sprøjtning, gødskning og/eller omlægning. For de øvrige § 3-beskyttede naturarealer gælder der som udgangspunkt allerede et sådant forbud. En delmængde af de § 3 strandenge kan også være kortlagt som habitatnatur, mens de ferske enge ikke har en tilsvarende habitatnaturtype. Lovændringen forventes at have en gavnlig synergieffekt på Natura 2000-områderne, herunder evt. fugle og arter på udpegningsgrundlaget, samt de kortlagte habitatnaturtyper, både i form af en direkte effekt på de kortlagte strandenge og indirekte ved at mindske eventuel randpåvirkning.

1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nulalternativ

I basisanalysen, der danner grundlag for Natura 2000-planen, er der foretaget en nærmere gennemgang af den nuværende naturtilstand i området.

1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen

Arealerne med lysåbne naturtyper er i moderat naturtilstand, hvilket primært skyldes tilgroning med høje græsser og urter.

Der er kortlagt én strandeng (1330) på 0,2 ha. Naturtilstanden for den kortlagte strandeng er moderat, hvilket hovedsageligt skyldes, at arealet ikke er afgræsset og dermed har en høj vegetation, som dog er naturlig for arealet og er kendetegnende for en strandrørsump.

Der er kortlagt ét rigkær (7230) på knap 0,6 ha. Naturtilstanden er moderat, bl.a. grundet forekomst af mange høje græsser, dog samtidig med mange positive arter, der udgør potentialet for at en forbedret naturtilstand er til stede.

Der er kortlagt omtrent 0,05 ha kildevæld (7220) i området. Naturtilstanden er moderat for alle forekomster, bl.a. fordi græs- og urtevegetationen er højere end optimalt for typen, og fordi der er en stor andel af vedplanter, som dog naturligt forekommer ved skovkildevæld.

I området er der kortlagt følgende skovnaturtyper: bøg på mor med kristtorn (9120), bøg på muld (9130), ege-blandskov (9160), elle- og askeskov (91E0) og skovbevokset tørvemose (91D0).

Den dominerende naturtype i området er bøg på mor med kristtorn (9120). Der denne naturtype er der registreret 1-5 store træer/ha på omtrent 70% af arealet. Mens der er registreret 6-10 store træer/ha på omtrent 20% af arealet. Der er registreret >10 store træer/ha på knap 5% af arealet. Der er registreret 1-5 stk. stående dødt ved/ha på godt 30% af arealet og der er registreret >10 stk. stående dødt ved/ha på knap 10% af arealet. Der er registreret over 1-5 stk. liggende dødt ved/ha på godt 60% af arealet. På omtrent 15% af arealet er der registreret under 6-10 stk. liggende dødt ved/ha. På omtrent 10% af arealet er der registreret > 10 stk. liggende dødt ved/ha.

I henhold til seneste Artikel 17-afrapportering til EU om habitatnaturtypernes tilstand, mangler der generelt store træer og dødt ved i skovhabitattyperne.

For de resterende skovnaturtyper er der på størstedelen af arealerne registreret <1 store træer/ha, <1 eller 1-5 stykker liggende dødt ved/ha, og <1 og 1-5 stykker stående dødt ved/ha.

En række naturtyper og levesteder for arter og fugle, som området er udpeget for at beskytte, kræver vedvarende drift for at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus. Det gælder fx en række lysåbne naturtyper. Samtidig kræver andre naturtyper og levesteder i moderat til dårlig tilstand tiltag, der kan imødegå forringelse.

Hvis ikke indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for, at der ikke opnås god naturtilstand på arealerne med lysåben natur, der i dag, bl.a. grundet tilgroning med høje urter og græsser, er i moderat tilstand, herunder rigkær (7230) og strandeng (1330). Desuden vil en manglende realisering af indsatser som urørt skov, skovnaturtypebevarende drift og pleje potentielt betyde, at der ikke skabes flere skovstrukturer, som mere dødt ved. Den deraf gavnlige effekt, for skovnaturtyper og arter tilknyttet skov, udebliver. Omvendt betyder den

manglende realisering af indsatser, at stisystemer og våde skovnaturtyper ikke påvirkes ved at blive vådere, som følge af sikring af hensigtsmæssig hydrologi. Adgangsforhold vil derfor være uændret.

Hvis ikke indsatsprogrammet i planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for, at den biologiske mangfoldighed i området generelt stagnerer. Dette kan, for befolkningen betyde, at de ikke får adgang til naturområder af højere kvalitet, samt at de rekreative aktiviteter, som f.eks. motion kan blive mindre attraktive, og dermed udebliver den positive effekt på befolkningens sundhed.

Der er endvidere risiko for, at landskabet vil fremstå mindre varieret og at det forventede bidrag til opfyldelse af fredningsformål og kumulative effekter udebliver. Endelig vil planens bidrag til realisering af vandområdeplanerne udeblive.

1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet

I dette afsnit beskrives de øvrige miljøforhold i og udenfor Natura 2000-området, der kan blive væsentligt berørt af Natura 2000-planen.

1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed

Natura 2000-planen indeholder indsatser, der skal sikre en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje i området, hvilket bl.a. har til formål at skabe bedre vilkår for flere naturtypekarakteristiske arter og bedre levesteder for faunaen.

Formålet er endvidere at opnå størst mulig naturmæssig robusthed, hvilket bl.a. kan ske ved udlægning af urørt skov med den konsekvens at skovdriften ophører og i vidt omfang overlades til sig selv. Der kan potentielt sættes procesfremmende tiltag i gang, som veteranisering af træer og nedlæggelse af grøfter. Denne indsats samt indsatsen om, at sikre en skovnaturtypebevarende drift og pleje, vil formodentlig være til gavn for skovnaturtyperne og flere af områdets arter og fugle. Bekæmpelse af invasive arter i skoven vil bidrage til at sikre naturtyper og levesteder for arter, samt at invasive arter ikke breder sig i området.

Særlige arter i området er behandlet under afsnittet "Særlige arter".

1.4.2 Befolkningen

Natura 2000-område N79, Munkebjerg Strandskov er beliggende i Vejle Kommune, der har et indbyggertal på ca. 117.000.

Natura 2000 planen har fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur i området. Sikringen af denne natur kan have betydning for arealanvendelsen, idet der kan forekomme arealer, som i forbindelse med gennemførelsen af planen vil blive omfattet af en plejeindsats, som eksempelvis vil kunne medføre en driftsændring på arealerne. Planen indeholder en mulig indsats om etablering af urørt skov, hvilket kan medføre en ændret adgang til områder på visse tidspunkter af året.

1.4.3 Menneskets sundhed

Natura 2000-området N79 Munkebjerg Strandskov benyttes til rekreative aktiviteter så som vandring og cykling, hvilket fremmer menneskets sundhed. Natura 2000-planen har til formål at

sikre, at de beskyttede naturtyper opnår gunstig bevaringsstatus. Natura 2000-planen vil potentielt medføre, at vilkårene for den rekreative udnyttelse af områder udlagt til urørt skov ændrer sig, samtidig med at der vil være øget fokus på formidling af naturen til gavn for brugere af området.

1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer

indsatsen for udlægning af urørt skov og sikring af en hensigtsmæssig drift og pleje af arealerne, ikke i væsentlig grad vil påvirke jordbunden, luftkvaliteten eller de klimatiske faktorer.

Sikring af hensigtsmæssig hydrologi samt udlægning af urørt skov vil potentielt påvirke jordbunden til at blive mere våd og dermed bidrage til realisering af vandområdeplanen ved at reducere mængden af udledte næringsstoffer til vandmiljøet, herunder søer og vandløb.

1.4.5 Materielle goder og kulturarv

I dette Natura 2000-område er der registreret en fredet bro samt et ikke fredet fortidsminde.

Natura 2000-planens indsats omfatter pleje af de naturtyper, der findes på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag, hvilket potentielt kan påvirke adgangen til og kvaliteten af områder, som har betydning for lokalbefolkningen. Adgangen til naturområder og en højere værdi af naturen er beskrevet under emnerne "Flora, Fauna og Biologisk mangfoldighed", "Befolkningen" og "Menneskets sundhed".

De få fortidsminder i området, vurderes ikke at blive påvirket af planens indsatser, der har fokus på, at sikre den eksisterende udpegede natur.

Det vurderes, at realisering af Natura 2000-planens indsatsprogram ikke vil have nogen væsentlig indflydelse på materielle goder og kulturarv i området, herunder betydning for fortidsminder, bygninger og arkitektur.

1.4.6 Landskab

Natura 2000-området N79 Munkebjerg Strandskov er et meget kuperet skovområde på sydsiden af Vejle Fjord med stejle, mørke, nordvendte skrænter mod fjorden. Skovene gennemskæres af meget dybe, snævre smeltevandsslugter. Ved foden af skrænterne ses ofte næringsrige og til tider vældprægede plantesamfund, mens der højere oppe på skrænterne kan findes morbund. Visse steder har skoven karakter af bjergskov.

Det vurderes, at planen med dens indsatser vil kunne påvirke landskabet, f.eks. hvis der udlægges urørt skov eller hydrologien ændres.

1.4.7 Arter

I Natura 2000-området findes en vigtig bestand af taks, der her har sit eneste bevarede danske oprindelige voksested. Området er levested for flere fredede arter af orkideer og der er tidligere fund af bilag IV-arten hasselmus, som muligvis stadig har levesteder i og omkring området. Desuden findes der flere truede arter, herunder svampene stor koralsvamp, stor hornugle og

fredede orkideer, herunder rederod. Alle disse arter vurderes at få forbedrede levevilkår med planens indsatser for større dynamik og flere levesteder for arterne i området.

Natura 2000-planen vil kunne påvirke bilag IV-arter, samt fredede og sjældne arter, som lever i og i tilknytning til området, da planen indeholder indsatser for udlægning af urørt skov og forbedring af habitater som er levesteder for arter.

1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater

Inden for Natura 2000-området findes fredningen Holster Hage, Vigen Skov og Andkær Vig. Fredningen har blandt andet til formål at bevare den højstammede bøgeskov. Desuden findes en bekendtgørelsesfredning, der har til formål at frede taks, der har sit eneste bevarede danske oprindelige voksested i Munkebjerg Skovene, hvor den har bredt sig langsomt, siden den blev fredet i 1933. Natura 2000-planen indeholder ikke indsatser der modarbejder fredningerne, men forventes derimod at kunne bidrage positivt til fredningernes bestemmelser.

Der er ingen vildtreservater i området.

1.5 Eksisterende miljøproblemer

Truslerne mod naturværdierne og områdets udpegningsgrundlag er beskrevet i basisanalysen, der danner grundlag for udkast til Natura 2000-planen for området. Planens mål er at sikre udpegningsgrundlaget mod disse trusler herunder prioritering i tilfælde af modstridende naturinteresser.

Deposition af luftbårne kvælstofforbindelser, herunder ammoniak kan påvirke næringsfattige naturtyper. Naturtyperne har forskellig sårbarhed over for kvælstofdeposition.

Tilgroning med høje græsser, urter og vedplanter forandrer naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den naturtypekarakteristiske vegetation erstattes af en mere artsfattig vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrencestærke arter.

Fjernelse af hugstmodne træer og dødt ved i skove betyder, at skovene kommer til at rumme relativt få gamle træer og relativt lidt dødt ved, hvilket forringer levesteder for skovtilknyttede arter, herunder bl.a. mange vedboende svampe og biller. Ifølge den seneste artikel 17-afrapportering til EU om habitatnaturtypernes tilstand, mangler der generelt store træer og dødt ved i skovhabitattyper.

1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området

I dette afsnit redegøres der for, om planen, med dens indsatser, potentielt vurderes at forværre eller afhjælpe ovennævnte trusler.

Emissionen af ammoniak fra landbruget reguleres gennem husdyrgodkendelsesloven. Natura 2000-planen rummer ikke indsatskrav for vandkvaliteten, da disse krav fastlægges i vandområdeplanerne.

Natura 2000-planen indeholder en indsats om etablering af og fastholdelse af pleje på de lysåbne naturtyper. Denne indsats vil medvirke til at bekæmpe tilgroning inden for Natura 2000-området på bl.a. rigkær (7230).

For skovnaturtyperne skal sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje og planen indeholder en indsats om at udlægge urørt skov. Disse indsatser forventes at forbedre tilstanden af områdets skove og hermed forbedre levesteder for skovtilknyttede dyr, planter og svampe.

1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål

Danmark har tilsluttet sig en række internationale konventioner indeholdende miljøbeskyttelsesmål, hvis indhold i en lang række tilfælde er indarbejdet i lovgivningen. For EU- lovgivningen gælder generelt, at den er implementeret i dansk lovgivning. Danmark har bl.a. ratificeret Ramsarkonventionen og Biodiversitetskonventionen. Biodiversitetskonventionens formål er bl.a. at sikre, at den biologiske mangfoldighed bevares. Formålet med Ramsarkonventionen er at beskytte vådområder med en særlig betydning for fugle. Danmark har udpeget 28 Ramsarområder, der alle indgår i EU's fuglebeskyttelsesområder. Ramsarområderne er dermed en del af det danske Natura 2000-netværk.

Planen er en udmøntning af EU's Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektiv implementeret i dansk lov via Miljømålsloven, lovbekendtgørelse nr. 119 af 26. januar 2017 med senere ændringer. Planen vil sikre, at areal og tilstand af kortlagte naturtyper og levesteder for omfattede arter ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter, hvilket er afspejlet i indsatsprogrammet i Natura 2000-planerne for tredje planperiode.

1.7 Planens indvirkning på miljøet

Natura 2000-planens indsats vedrører hovedsageligt forbedring af allerede eksisterende og beskyttet natur, idet evt. forbedrede vandforhold for naturarealer og eventuel udtagning af kulstofholdige lavbundsjord har en positiv effekt på særligt biodiversitet, men også i forhold til vand- og klimamål.

I tabel 1 herunder er gennemgået planens sandsynlige indvirkning på en række faktorer ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021 bilag 4.

Der er indledningsvist i den strategiske miljøvurdering redegjort for planens indvirkning på miljøet over landegrænser.

Planens indvirkning på	Påvirkes	Ingen på-virkning	Redegør for indvirkning
Flora, fauna og biologisk mangfoldighed	x		Natura 2000-planen medvirker generelt til at sikre, at flora, fauna og biologiske mangfoldighed bevares og forbedres, idet planen medvirker til at skabe gunstige forhold for naturen. Tilgroning med høje urter, græsser og vedplanter forandrer naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således, at den naturlige, naturtypekarakteristiske vegetation ofte erstattes

		<p>af en vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrencetærke arter. Natura 2000-planen vil medvirke til at hindre tilgroning af områdets lysåbne naturtyper, hvis indsatserne omkring sikring af en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje realiseres. Realisering af planens indsatsprogram vil samtidig sikre den § 3-beskyttede natur i området, samt bedre levesteder for de arter, der lever i tilknytning til hertil.</p> <p>Græsning vil alt efter intensitet og typen af græssere, potentielt kunne påvirke følsomme forekomster af f.eks. rigkær (7230) og kildevæld (7220). Normalt vil en påvirkning af følsomme forekomster af naturtyper eller levesteder for arter kunne undgås ved at regulere græsningstrykket eller frahegne de følsomme naturtyper og/eller levesteder for arter, der findes i området.</p> <p>Ved ophør af drift i skoven, vil der over tid ske en ændring i bl.a. mængden af dødt ved og andelen af store træer, hvilket er faktorer, der har betydning for biodiversiteten, da mange insekter, svampe og laver er tilknyttet gamle, rådne og døde træer samt de skovlysninger, der ofte vil forekomme i urørte skove. Indsatserne om, at sikre en skovnaturtypebevarende drift og pleje, samt udlægning af urørt skov vil begge potentielt kunne bidrage til dette. Udlægning af områder til urørt skov, kan desuden bidrage til, at skabe større robusthed og sammenhæng mellem de eksisterende naturarealer. Bekæmpelse af invasive arter i skoven vil bidrage til at sikre naturtyper og levesteder for arter, samt at invasive arter ikke breder sig i området.</p> <p>For vurdering ift. specifikke arter henvises til emnet omkring "arter".</p>
Befolkningen	x	<p>Natura 2000-planen har fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur i området. For visse arealer vil gennemførelsen af planen betyde, at de vil blive omfattet af en plejeindsats, som vil kunne medføre en ændret drift på arealerne.</p> <p>Planen vurderes at bidrage til at sikre og forbedre naturgrundlaget, hvilket giver mulighed for større naturoplevelser.</p> <p>Der er offentlig adgang til store dele af Natura 2000-området. Visse indsatser f.eks. udlægning til</p>

		<p>urørt skov, vil potentielt kunne medføre ændringer i adgangen til delområder indenfor Natura 2000-området, eksempelvis grundet liggende stammer og grene og/eller at jordbunden vil være vådere på visse tidspunkter af året, som følge af ændret vandstand.</p> <p>Natura 2000-planen indebærer ikke yderligere restriktioner for offentlighedens adgang.</p>
Menneskers sundhed	x	<p>Planen medvirker til at sikre de beskyttede naturtyper i området således, at naturen i området på sigt opnår en god-høj kvalitet. Naturområder af god-høj kvalitet er af betydning for den rekreative udnyttelse af området og dermed menneskers sundhed.</p> <p>Det vurderes, at gennemførelsen af planen ikke vil være i modstrid med hensynene til menneskers sundhed, men i stedet at en øget biodiversitet og mere robuste økosystemer vil bidrage positivt til menneskets sundhed.</p> <p>Kendskab til naturen og dens værdier vil medvirke til, at skabe incitament til en større rekreativ udnyttelse af områderne og udlægning til urørt skov, vurderes at kunne medføre et øget fokus på formidling af naturen til gavn for brugere af området.</p> <p>Det vurderes, at gennemførelsen af planen ikke vil være i modstrid med hensynene til menneskers sundhed, men i stedet vil bidrage positivt til dette. Sikringen af en beskyttede natur vurderes i øvrigt ikke at have en sundhedsmæssig effekt.</p> <p>For yderligere vurdering se også under emnerne "Befolkningen".</p>
Jordbund	x	<p>Det vurderes, at planen ikke påvirker jordbundens beskaffenhed idet at indsatsprogrammet i planen ikke omfatter tiltag som vil kunne påvirke jordbunden, ligesom der heller ikke graves i området. Se desuden vurderinger i skemaet under "Vand".</p>
Vand	x	<p>Natura 2000-planen rummer ikke indsatskrav for vandkvaliteten, da disse krav fastlægges i vandområdeplanerne. Sikring af hensigtsmæssig hydrologi og pleje, samt udlægning af urørt skov vil potentielt kunne få betydning for overflade- og grundvand i form af udledning af en lavere</p>

			<p>mængde næringsstoffer til vandmiljøet. Dermed vil planen bidrage til realisering af vandområdeplanerne, der sigter mod god miljøtilstand i de danske vandområder. I urørte skove er frit strømmende vand og naturlige fluktuationer i vandstanden vigtige processer, der er med til at skabe variation og dynamik.</p> <p>Det vurderes, at indsatserne i planen potentielt kan forbedre vandkvaliteten i tilstødende vandområder.</p>
Luft		x	<p>Det vurderes, at Natura 2000-planens indsatser for forbedring af de beskyttede naturtyper ikke vil have indflydelse på luftkvaliteten, fordi indsatserne ikke medfører emission af stoffer til luften.</p>
Klimatiske faktorer		x	<p>Det vurderes, at Natura 2000-planens indsatser for forbedring af de beskyttede naturtyper ikke vil have indflydelse på klimatiske faktorer.</p>
Materielle goder		x	<p>Det vurderes, at planen ikke påvirker materielle goder negativt, idet at realisering af indsatsprogrammet i ikke berører ejendomme eller andre værdier for den brede befolkning eller lokalbefolkninger. Fortidsminder, kulturarvsarealer, og adgangen til naturområder og en højere værdi af naturen er vurderet under emnet "Flora, Fauna og Biologisk mangfoldighed", "Kulturarv, herunder kirker, arkitektonisk arv og arkæologisk arv", "Befolkningen", "Menneskets sundhed" og/eller "Fredninger, Bekendtgørelsesfredninger og vildtreservater".</p>
Landskab	x		<p>Sikring og forbedring af naturgrundlaget, herunder naturplejetiltag, vil øge landskabsværdien ved at give mulighed for et varieret landskab bestående af forskellige landskabstyper.</p> <p>Udlægning til urørt skov vil også kunne føre til ændringer i landskabet. I de urørte skove vil der med tiden ske ændringer i skovstrukturen, hvor der potentielt kan blive flere lysninger, mere våd skov, mere dødt ved og flere store træer. Skovene vil fortsat bevares som skov, hvorved landskabet overordnet ikke vil ændres men lokalt vil det ændre udseende ved bl.a. ved at være mere lysåbne.</p>
Kulturarv, herunder kirker, arkitektonisk arv og arkæologisk arv.		x	<p>De få fortidsminder i området herunder en bro, vurderes ikke at blive påvirket af planens indsatser, der har fokus på, at sikre den eksisterende udpegede natur.</p> <p>Det vurderes, at realisering af Natura 2000-planens indsatsprogram ikke berører områder</p>

		omkring kirker, mindesmærker eller andre menneskabte værdier, hvorfor planen vurderes ikke at påvirke kulturarv, herunder arkitektonisk og arkæologisk arv.
Arter	x	Det vurderes, at indsatser om etablering af hensigtsmæssig drift og pleje og udlægning til urørt skov vil medvirke til at sikre og forbedre levesteder for arter tilknyttet Natura 2000-området. Udlægning til urørt skov vil på sigt skabe mere variation i form af bl.a. flere lysninger, store træer og mere dødt ved. Derved skabes flere levesteder i skovene og øgede forudsætninger for større biologisk mangfoldighed og mere stabile forekomster for arterne tilknyttet skovhabitaterne herunder hasselmus. Det gør sig bl.a. gældende for fredede og/eller sjældne arter som taks, stor hornugle, stor koralsvamp og rederod, der alle forekommer i Natura-2000 området.
Fredninger, Bekendtgørelsesfredninger og vildtreservater	x	Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for området vurderes ikke at stride imod områdets fredning, da fredningen har til formål at sikre højstammede bøgetræer, hvilket Natura 2000-planen forventes at bidrage til. Fredningsbekendtgørelsen i området har til formål at sikre arten taks, hvilket Natura 2000-planen også forventes at bidrage til. Der er ingen vildtreservater i området.
Kumulative effekter	x	Natura 2000-planen har til formål at sikre og forbedre naturkvaliteten for områdets habitatnatur. Evt. realisering af indsatsprogrammet i planen kan potentielt medvirke til en kumulativ positiv påvirkning i samspil med konkrete projekter, hvilket vil blive vurderet i forbindelse med den konkrete sagsbehandling af potentielle projekter.

Tabel 1. Gennemgang af planens indvirkning på en række miljøforhold.

1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Planen har indvirkning på de faktorer, der er listet i tabel 1. Vedrørende modstridende naturinteresser følger prioriteringen Natura 2000-planens retningslinjer. For så vidt angår modstridende naturinteresser henvises til Natura 2000-planens afsnit 3.3. Se i øvrigt afsnit om grundlag for prioriteringer nedenfor.

Natura 2000-planen for N79 Munkebjerg Strandskov indeholder en indsats om udlægning af urørt skov. Udlægning af urørt skov i området kan medføre en ændret adgang til områder på visse

tidspunkter af året, hvor jordbunden vil være mere våd, ligesom færdsel uden for veje og stier med tiden kan blive sværere som følge af væltede træer og eventuelle hegninger. Hvor staten udlægger urørt skov vil adgangen til området blive sikret gennem fortsat vedligeholdelse af veje, stier og friluftsfaciliteter. På private arealer der udlægges til urørt skov, vil de generelle adgangsregler, som følger af Lov om naturbeskyttelse, fortsat gælde.

Udlægning af urørt skov vil ligeledes, alt efter beliggenhed og beskaffenhed af arealet, potentielt kunne påvirke forekomster af elle- og askeskov (91E0), samt skovbevokset tørvemose (91D0), som bliver mere våd og hvor bevoksninger visse steder forsvinder som følge af ændret vandstand. Sådant en påvirkning vil f.eks. kunne stoppes ved at følsomme forekomster af naturtypen sikres udeladt af arealet som udlægges til urørt skov.

Græsning vil alt efter intensitet og typen af græssere, potentielt kunne påvirke følsomme forekomster af f.eks. rigkær (7230) og kildevæld (7220). Normalt vil en påvirkning af følsomme forekomster af naturtyper eller levesteder for arter kunne undgås ved at regulere græsningstryk eller frahegne de følsomme naturtyper og/eller levesteder for arter, der findes i området.

Planen indeholder både en indsats for at sikre en sammenhæng i området naturs og større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper. Såvel pleje af eksisterende natur som udlægning af urørt skov vil blive iværksat efter aftaler mellem lodsejere og kommuner mod økonomisk kompensation via EU's landdistriktsprogram.

1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planerne udarbejdes som følge af habitatdirektivets artikel 6. stk. 1, som fastslår, at medlemsstaterne skal iværksætte de nødvendige bevaringsforanstaltninger, hvilket bl.a. kan indebære udarbejdelse af hensigtsmæssige forvaltningsplaner, som er specifikke for lokaliteterne eller integreret i andre udviklingsplaner, relevante retsakter, administrative bestemmelser eller aftaler. I Danmark udarbejdes Natura 2000-planer, som angiver overordnede og konkrete mål for lokaliteterne, indsatsprogram med retningslinjer og evt. mulighed for prioritere mellem forskellige naturtyper og levesteder for arter på udpegningsgrundlaget ved realisering af indsatsprogrammet.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem frivillige og lokale indsatser. Natura 2000-planen udarbejdes på baggrund af en basisanalyse, der bl.a. præsenterer data, redegør for relevante trusler og naturtilstanden. Natura 2000-planen danner efterfølgende grundlag for udarbejdelsen af en Natura 2000-handleplan. Natura 2000-handleplanen udarbejdes af kommunale og andre ansvarlige myndigheder, og har fokus på de forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen af indsatserne.

Der kan således ikke i forbindelse med Natura 2000-plan foretage en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da Natura 2000-planer ikke fastlægger hvor den konkrete indsats skal gennemføres. Miljøvurderingen er gennemført ud fra tilgængelig viden, bl.a. de oplysninger der fremgår af basisanalysen, udkast til Natura 2000-planen og det nationale overvågningsprogram, NOVANA.

I de seneste basisanalyser (offentliggjort juni 2020) redegøres der for relevante trusler, og dermed at der fortsat er behov for indsatser for at sikres den nuværende naturtilstand og på sigt opfylde habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivets mål. I tredje planperiode (2022-2027) er der fokus på at sikre mere naturlige processer og naturens robusthed bl.a. i form af sammenhængende arealer,

udlæg af urørt skov og udtag af kulstofholdige lavbundsjord. Derudover er der fokus på sikring af den eksisterende natur og levesteder bl.a. ved at fortsætte plejen af plejkrævende arealer, bekæmpe invasive arter, afsøge behovet for at udlægge forstyrrelsesfrie zoner og afsøge behovet for fiskeriregulering.

Overvejelserne har ført til, at der i forslag til Natura 2000-planen for N79 Munkebjerg Strandskov søges at skabe sammenhænge mellem forekomster af naturtyperne i området. Desuden planlægges gennemført en særlig indsats for at sikre og udvikle områdets natur ved bl.a. udlægning af urørt skov.

Planen har til hensigt at sikre udpegningsgrundlaget og fremmer herved den biologiske mangfoldighed generelt. En målsætning for en bestemt naturtype, fugl eller art vil dog kunne indebære en nedprioritering af andre naturtyper, fugle eller arter. For området er der foretaget følgende valg:

Sikring af gunstig bevaringsstatus for områdets kildevæld (7220) kan i nogle tilfælde være i konflikt med et ønske om, at skovnaturtypers areal skal være stabilt eller stigende og /eller udvikle sig i naturlig succession. Det prioriteres, at kildevæld (7220) holdes lysåbne, hvor de er domineret af urter, som indikerer tidligere græsnings- eller høslæt-drift, eller hvor en beskyttet tilstand er resultatet af en yngre tilgroning med træer. Rydning af elle- og askeskove (91E0) til genskabelse af kildevæld (7220) kan ske under forudsætning af, at arealet af skovnaturtypen opretholdes på nationalt biogeografisk niveau.

1.10 Overvågning

Resultatet af Natura 2000-indsatsen i forhold til udpegningsgrundlag og naturtilstanden bliver fulgt op på gennem det nationale overvågningsprogram, NOVANA, som Miljøministeriet er ansvarlig for. Desuden afrapporterer Danmark bevaringsstatus vedr. habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivet til EU-kommissionen hvert 6 år.

Basisanalysen bygger på kortlægningsdata og udgør det nuværende vidensgrundlag om status for områdets udpegningsgrundlag i forbindelse med Natura 2000-planlægningen. Basisanalysen gennemgår systematisk udpegningsgrundlaget med en beskrivelse af status for hver enkelt art, fugl og naturtype. Det er hensigten, at denne analyse opdateres i forbindelse med fremtidige planperioder.

Resume

Strategisk MiljøVurdering for forslag til Natura 2000-plan 2022-2027 for Munkebjerg Strandskov (nr. 79).
Miljøvurderingen sammenfatter Natura 2000-planforsalgets påvirkning af miljøet

Miljøstyrelsen
Tolderlundsvej 5
5000 Odense C

www.mst.dk